

Stan i prognoza koniunktury gospodarczej nr 2/2019 (102)

Raporty o stanie koniunktury gospodarczej Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych stanowią kontynuację projektu prognostycznego prowadzonego w Instytucie Badań nad Gospodarką Rynkową od 1994 roku. W 2017 roku zespół prognoz makroekonomicznych wydzielił się ze struktur IBnGR, tworząc nowy ośrodek analityczny – Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG). Prezentowany raport jest dziewiątą publikacją z tego cyklu, sygnowaną marką Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych.

Prognozy Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych powstały przy następujących założeniach:

- wzrost PKB w UE – 1,5 proc. w 2019 r. oraz 1,8 proc. w 2020 r.,
- kontynuacja dotychczasowej polityki fiskalnej,
- stopy procentowe NBP pozostaną na niezmiennym poziomie do końca 2019 r.

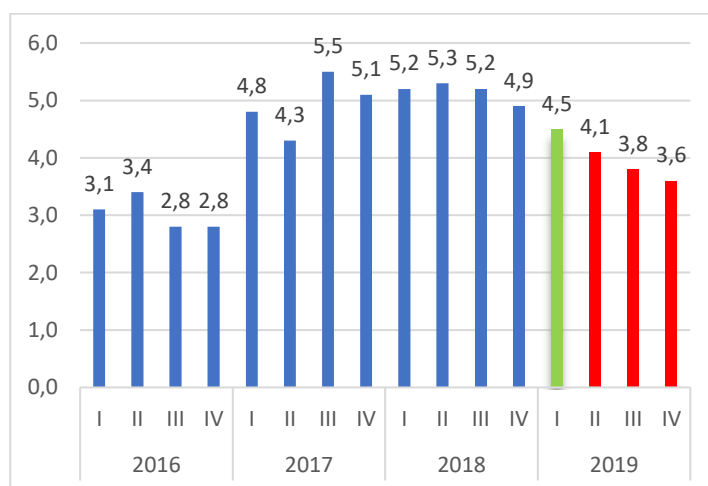
Wzrost PKB poniżej 5 proc.

Według szacunków Instytutu Prognoz i Analiz Gospodarczych (IPAG), tempo wzrostu **produktu krajowego brutto** w pierwszym kwartale 2019 roku wyniosło 4,5 proc. Było to najniższe tempo wzrostu gospodarczego od ponad półtora roku. Niższe tempo wzrostu odnotowano bowiem ostatnio w drugim kwartale 2017 roku. W ocenie IPAG w dalszym ciągu utrzymuje się jednak korzystna koniunktura gospodarcza, a spowolnienie tempa wzrostu w pierwszym kwartale wynikało przede wszystkim ze statystycznego efektu wysokiej bazy odniesienia. Uwzględniając czynniki sezonowe, tempo wzrostu PKB w okresie od stycznia do marca wyniosło 1,0 proc. w stosunku do poprzedniego kwartału.

Niższe tempo wzrostu w latach 2019-2020

W opinii IPAG, w kolejnych kwartałach roku tempo wzrostu gospodarczego obniży się jeszcze bardziej, co wynikać będzie przede wszystkim ze stosunkowo niskiej dynamiki nakładów inwestycyjnych w poprzednich latach oraz czynników zewnętrznych, czyli osłabienia popytu na rynkach eksportowych, a dodatkowo – ze wspomnianego statystycznego efektu wysokiej bazy do porównań. W drugim kwartale 2019 roku tempo wzrostu obniży się do 4,1 proc., a następnie schodkowo spadać będzie do poziomu 3,6 proc. w czwartym kwartale. Roczne tempo wzrostu w 2019 roku wyniesie 4,0 proc., a w 2020 roku obniży się jeszcze o 0,4 punktu proc.

Tempo wzrostu PKB (% r/r)

Źródło: GUS, IPAG

Popyt krajowy głównym czynnikiem wzrostu

Głównym czynnikiem wzrostu gospodarczego w pierwszym kwartale był **popyt krajowy**. Tempo wzrostu popytu krajowego IPAG szacuje na 4,7 proc., co oznacza, że było ono nieznacznie niższe niż w ostatnich trzech miesiącach 2018 roku. Według przewidywań Instytutu, tempo wzrostu popytu krajowego będzie w kolejnych kwartałach się obniżać, ale w stopniu mniejszym, niż przewidywano to jeszcze trzy miesiące temu. Na wzrost oczekiwań wpływają ogłoszone w ostatnich tygodniach nowe wydatki publiczne związane z realizacją programów społecznych. W całym 2019 roku popyt krajowy zwiększy się o 4,5 proc., a w 2020 roku o 3,8 proc.

Niezadawalające tempo wzrostu inwestycji

Spośród składników popytu krajowego, najwyższą dynamiką w pierwszym kwartale odznaczały się **nakłady brutto na środki trwałe**, czyli wydatki inwestycyjne. Wzrosły one w okresie od stycznia do

marca o 6,5 proc. Nadmienić przy tym należy, że tempo to uznać trzeba za niezadowolające, zwłaszcza biorąc pod uwagę wysokie oczekiwania oraz niską stopę inwestycji w gospodarce. Stopa ta, która w 2017 roku obniżyła się do poziomu 17,5 proc., a w 2018 roku wyniosła tylko 18,2 proc., stanowi obecnie istotne zagrożenie dla możliwości kontynuacji szybkiego wzrostu gospodarczego w nadchodzącym czasie.

Niższy wzrost inwestycji w latach 2019-2020

Na stosunkowo niską, w porównaniu z potrzebami rozwojowymi gospodarki, dynamikę inwestycji w dużej mierze wpływają problemy przedsiębiorstw z pozyskiwaniem nowych pracowników. Rekordowo wysoki niedobór pracowników na rynku pracy stanowi barierę dla rozbudowy potencjału produkcyjnego, kluczowej dla wzrostu gospodarczego w przyszłych latach. Na brak poważnego impulsu inwestycyjnego wpływają dodatkowo niepewne przewidywania dotyczące popytu importowego ze strony głównych partnerów handlowych Polski. Czynniki te łagodzone będą popytem inwestycyjnym ze strony gospodarstw domowych, realizujących wydatki na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych oraz uruchamianiem kolejnych inwestycji infrastrukturalnych, współfinansowanych z budżetu Unii Europejskiej, czyli w głównej mierze inwestycji publicznych – rządowych i samorządowych. W konsekwencji Instytut przewiduje, że tempa wzrostu nakładów brutto na środki trwałe w latach 2019-2020 będą niższe niż w 2018 roku i wyniosą odpowiednio 6,6 oraz 5,8 proc. Ponieważ tempa te przewyższają tempo wzrostu PKB, zwiększy się więc stopa inwestycji w gospodarce narodowej. Nadal jednak będą one zbyt niskie w porównaniu do pożądanego dla utrzymania dynamicznego wzrostu gospodarczego w dłuższym okresie.

Stabilny wzrost konsumpcji

W warunkach niskiej stopy inwestycji, rolę głównego motoru napędzającego gospodarkę utrzymuje **spożycie ogółem**, a jego tempo wzrostu pozostaje stabilne. W pierwszych trzech miesiącach roku wyniosło ono 4,5 proc., a w kolejnych kwartałach będzie utrzymywać się na zbliżonym, choć nieco niższym poziomie. W całym 2019 roku tempo wzrostu spożycia ogółem wyniesie 4,4 proc. Instytut przewiduje, że dopiero w roku kolejnym zmniejszy się ono do 3,4 proc. Wpłynie na to przede wszystkim kształtowanie się tempa wzrostu **spożycia w sektorze**

gospodarstw domowych, czyli konsumpcji. To z kolei w pewnej mierze warunkowane będzie efektem wysokiej bazy statystycznej, czyli szybkim wzrostem konsumpcji w latach 2017-2018. Wspomniany wyżej impuls popytowy wynikający z planowanego wzrostu rządowych wydatków socjalnych w drugiej połowie 2019 roku, przejściowo wpłynie dodatnio na dynamikę konsumpcji, ale w następnych latach będzie coraz mniejszy. W całym 2019 roku spożycie gospodarstw domowych zwiększy się o 4,4 proc., a w kolejnym roku o 3,5 proc. Należy przy tym zwrócić uwagę, że pomimo spadku w porównaniu z latami 2017-2018, są to tempa umiarkowanie dobre – wyższe od średniej z ostatnich dziesięciu lat. Sprzyjała będzie im przede wszystkim dobra sytuacja na rynku pracy – rosnące zatrudnienie i względnie wysoka dynamika wynagrodzeń.

Wysokie tempo wzrostu w budownictwie

Najszybciej rozwijającym się sektorem gospodarki w pierwszym kwartale 2019 roku było budownictwo. Pomimo wysokiej bazy odniesienia z roku poprzedniego, w którym notowano rekordowe tempo wzrostu, osiągnięta została wysoka dynamika, związana m.in. z korzystnymi warunkami pogodowymi. W okresie od stycznia do marca **wartość dodana w budownictwie** zwiększyła się o 7,5 proc., a **produkcja sprzedana budownictwa** w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej dziewięciu osób o 9,4 proc. Szybki wzrost wynika ze wspomnianej realizacji projektów infrastrukturalnych oraz korzystnej koniunktury w budownictwie mieszkaniowym. Sytuacja taka utrzyma się także w latach 2019-2020, kiedy to, pomimo spadku tempa wzrostu, budownictwo pozostanie najszybciej rozwijającym się sektorem gospodarki. W latach tych **wartość dodana w budownictwie** zwiększy się odpowiednio o 11,1 oraz 8,2 proc., a **produkcja sprzedana budownictwa** (w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej dziewięciu osób) wzrośnie odpowiednio o 10,8 i 8,0 proc.

Słabsza sytuacja w przemyśle w latach 2019-2020

Wartość dodana w przemyśle wzrosła w pierwszym kwartale o 6,0 proc., a **produkcja sprzedana przemysłu** o 6,1 proc. Kolejne kwartały przyniosą osłabienie dynamiki wzrostu w przemyśle. W opinii IPAG, **wartość dodana w przemyśle** zwiększy się w całym 2019 roku o 4,8 proc. oraz o 4,0 proc. w roku następnym, a **produkcja sprzedana przemysłu** odpowiednio o 4,8 oraz 4,1 proc. W latach 2019-2020

nieco wolniejsze niż w przemyśle tempo wzrostu obserwowane będzie w usługach. **Wartość dodana w usługach rynkowych** zwiększy się wówczas odpowiednio o 3,9 i 3,5 proc.

Pogorszenie salda handlowego

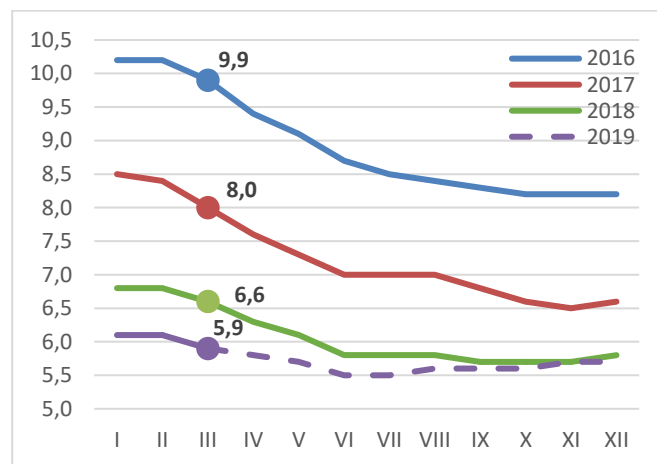
Tempo wzrostu **eksportu** (w ujęciu rachunków narodowych) było w pierwszych trzech miesiącach roku nieco niższe niż tempo wzrostu **importu**. W ocenie Instytutu, eksport wzrósł w tym okresie o 6,1 proc., a import zwiększył się o 7,2 proc. Sytuacja, w której dynamika importu jest wyższa niż dynamika eksportu, jest naturalna dla gospodarek rozwijających się w szybszym tempie niż gospodarki najważniejszych partnerów handlowych. W związku z pogorszeniem perspektyw rozwojowych dla najważniejszych partnerów gospodarczych Polski, status taki utrzyma się również w następnych kwartałach. Na pogorszenie salda handlowego wpływać będzie zatem przede wszystkim nieco słabsza koniunktura w państwach Unii Europejskiej, w tym głównie w Niemczech, w połączeniu ze względnie wysoką dynamiką spożycia. W latach 2019-2020 obserwować będziemy stabilną przewagę tempa wzrostu importu nad tempem wzrostu eksportu. Import wzrastał będzie w tym czasie odpowiednio o 5,6 i 4,9 proc., a eksport o 4,7 oraz 4,2 proc. Na handel zagraniczny wpływać będzie ponadto stabilny, z tendencją do powolnej aprecjacji, **kurs złotego względem euro** oraz stabilny, z tendencją do deprecjacji, **kurs złotego wobec dolara amerykańskiego**. Zgodnie z przewidywaniami IPAG, średni kurs euro, w 2019 roku wyniesie 4,3 złotego, a w następnym roku obniży się o 10 groszy. Średni kurs dolara amerykańskiego w 2019 roku wyniesie natomiast 3,8 złotego oraz 3,7 w roku następnym.

Rekordowo niskie bezrobocie

Stopa bezrobocia rejestrowanego na koniec pierwszego kwartału wyniosła 5,9 proc. Był to najniższy poziom stopy bezrobocia notowanej na koniec pierwszego kwartału od 29 lat. Niższą stopę bezrobocia obserwowano wyłącznie w marcu 1990 roku. W porównaniu z końcem 2018 roku stopa bezrobocia wzrosła o 0,1 punktu procentowego, na co wpłynęły przede wszystkim czynniki sezonowe. W porównaniu z sytuacją sprzed roku stopa bezrobocia obniżyła się natomiast o 0,7 punktu procento-

wego, co w głównym stopniu jest skutkiem obserwowanej wyjątkowo korzystnej, z punktu widzenia pracowników, sytuacji na rynku pracy.

Stopa bezrobocia (%)

Źródło: GUS, IPAG

Niedobory na rynku pracy

W nadchodzących miesiącach, do końca 2019 roku, bezrobocie nadal będzie się obniżać w porównaniu z analogicznymi miesiącami roku poprzedniego. Na rynku pracy pogłębiać się będą także niedobory wykwalifikowanych pracowników. Dynamika spadku stopy bezrobocia rejestrowanego będzie jednak coraz niższa. Na koniec 2019 roku, według prognozy IPAG, stopa bezrobocia wyniesie 5,7 proc., czyli o 0,1 punktu procentowego mniej niż w 2018 roku. W 2020 roku stopa bezrobocia zwiększy się do poziomu 5,9 proc. Wpłynie na to obniżenie tempa wzrostu gospodarczego, dalszy napływ pracowników z zagranicy (nie tylko z Ukrainy) oraz nieznaczny wzrost stopy aktywności zawodowej. W dalszym ciągu obserwowany będzie wzrost liczby zatrudnionych w gospodarce, chociaż wolniejszy niż w poprzednich latach. Według szacunków IPAG, **przeciętne zatrudnienie** w gospodarce narodowej wzrosło w pierwszym kwartale o 2,3 proc. W latach 2019-2020 tempo wzrostu zatrudnienia obniży się odpowiednio do 1,9 oraz 1,2 proc.

Stosunkowo szybki wzrost wynagrodzeń

W 2019 roku nieco wolniej niż w 2018 roku, chociaż nadal stosunkowo szybko, rosły będą **przeciętne realne wynagrodzenia brutto**. Według szacunków Instytutu, w pierwszym kwartale 2019 roku zwiększyły się one o 5,6 proc. W następnych kwartałach

tempo to będzie słabło – w całym 2019 roku wyniesie ono 5,1 proc., a w 2020 roku obniży się do 4,3 proc.

Szybszy wzrost cen

Średnie tempo wzrostu cen dóbr i usług konsumpcyjnych, czyli **inflacja**, wyniosło w okresie od stycznia do marca 1,2 proc., a poziom inflacji na koniec marca ukształtował się na poziomie 1,7 proc. W pierwszym kwartale, w porównaniu z sytuacją sprzed roku, najbardziej wzrosły ceny usług hotelarskich i restauracyjnych (o 3,4 proc.), wydatków związanych z edukacją (o 3,1 proc.) oraz zdrowiem (o 2,7 proc.). Spadły natomiast ceny odzieży i obuwi (o 2,9 proc.) oraz łączności (o 3,2 proc.).

W nadchodzących kwartałach ceny w Polsce będą wzrastać w sposób umiarkowany, w pierwszej połowie 2019 roku nieco wolniej niż w drugiej. W 2019 roku inflacja nie przekroczy poziomu wyznaczonego przez cel inflacyjny NBP, czyli 2,5 proc., a w roku następnym przekroczenie to mieścić się

będzie w tzw. paśmie wahań tego celu. Według prognozy IPAG, w roku bieżącym średni poziom inflacji wynosić będzie 1,9 proc., a jej poziom w grudniu wyniesie 2,4 proc. Z kolei w 2020 roku inflacja średnioroczna wyniesie 2,5 proc., a grudniowa 2,8 proc.

Inflacja (% r/r)

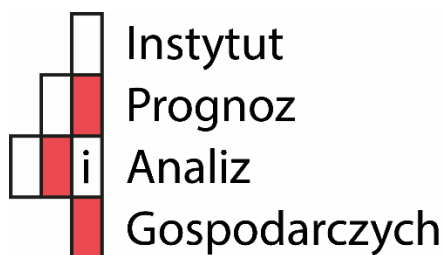
Źródło: GUS, IPAG

Prognozy IPAG z 7 maja 2019 r.		Kwartaly 2019				2018	2019	2020
		I	II	III	IV			
PKB (wyrównany sezonowo)	wzrost w %	1,0	0,9	0,8	0,6			
PKB	wzrost w %	4,5	4,1	3,8	3,6	5,1	4,0	3,6
Wartość dodana w przemyśle	wzrost w %	6,0	4,9	4,5	4,2	5,6	4,8	4,0
Wartość dodana w budownictwie	wzrost w %	7,5	10,8	13,2	11,7	17,1	11,1	8,2
Wartość dodana w usługach rynkowych	wzrost w %	4,2	4,1	3,7	3,5	4,8	3,9	3,5
Popyt krajowy	wzrost w %	4,7	4,6	4,4	4,2	5,5	4,5	3,8
Spożycie ogółem	wzrost w %	4,5	4,4	4,4	4,3	4,5	4,4	3,4
Spożycie indywidualne	wzrost w %	4,3	4,2	4,5	4,4	4,5	4,4	3,5
Nakłady brutto na środki trwałe	wzrost w %	6,5	7,3	6,8	6,4	8,7	6,6	5,8
Produkcja sprzedana przemysłu	wzrost w %	6,1	4,7	4,3	4,1	5,8	4,8	4,1
Produkcja sprzedana budownictwa								
- pełna zbiorowość	wzrost w %					16,2	12,1	8,5
- przeds. zatrudniające powyżej 9 osób	wzrost w %	9,4	10,1	12,2	11,0	17,9	10,8	8,0
Inflacja (CPI; średnio w okresie)	wzrost w %	1,2	1,9	2,2	2,4	1,6	1,9	2,5
Inflacja (CPI; k.o.)	wzrost w %	1,7	2,1	2,3	2,4	1,1	2,4	2,8
Podaż pieniądza nominalnie (k.o.)	wzrost w %	9,9	9,2	9,9	7,3	9,2	7,3	7,5
Przeciętne wynagrodzenia brutto realne	wzrost w %	5,6	5,2	4,8	4,6	5,3	5,1	4,3
Przeciętne zatrudnienie w GN	wzrost w %	2,3	2,0	1,7	1,5	2,7	1,9	1,2
Stopa bezrobocia rejestrowanego (k.o.)	%	5,9	5,5	5,6	5,7	5,8	5,7	5,9
Eksport (GUS/RN)	wzrost w %	6,1	4,9	4,1	3,7	6,3	4,7	4,2
Import (GUS/RN)	wzrost w %	7,2	5,8	5,1	4,6	7,1	5,6	4,9
Saldo obrotów bieżących BP (krocząco)	% PKB	-1,0	-1,2	-1,7	-1,9	-0,7	-1,9	-2,2
Średni kurs dolara (NBP)	PLN/USD	3,79	3,8	3,9	3,9	3,61	3,8	3,7
Średni kurs euro (NBP)	PLN/EUR	4,30	4,3	4,2	4,2	4,26	4,3	4,2

Kwartałne tempo wzrostu PKB podawane są w odniesieniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego w cenach stałych, średniorocznych roku poprzedniego. Wyjątek stanowi tempo wzrostu PKB podawane w dwóch konwencjach – w porównaniu z analogicznym kwartałem roku poprzedniego (ceny stałe średnioroczne roku poprzedniego) oraz w porównaniu do poprzedniego kwartału, po eliminacji czynników sezonowych (ceny stałe przy roku odniesienia 2010).

Źródło: dane historyczne – GUS, NBP (czarny kolor); szacunki i prognozy – IPAG (czerwony kolor)

dr Bohdan Wyżnikiewicz, Jacek Fundowicz, Krzysztof Łapiński

Instytut Prognoz i Analiz Gospodarczych Fundacja Naukowa

specjalizuje się w opracowaniach określanych jako ekonomia stosowana,
przygotowuje ekspertyzy i raporty w następujących obszarach tematycznych:

Ocena gospodarczych skutków regulacji

Pionierskie raporty sektorowe

Badanie i monitoring sektorów gospodarczych

Strategie rozwoju i ekspertyzy

Prognozy ekonomiczne

Krótko- i długookresowe prognozy makroekonomiczne (od 1994 roku)

Model branżowego ryzyka inwestycyjnego (od 1992 roku)

przygotowuje opracowania przekrojowe, takie jak:

Uaktualniane na bieżąco bazy prognoz makroekonomicznych
najważniejszych organizacji międzynarodowych i rządu

Badania szarej strefy gospodarczej i jej skutków dla gospodarki i sektorów

Analizy rozkładu dochodów na różnych szczeblach

Więcej informacji na stronie WWW.IPAG.ORG.PL

ZAPRASZAMY!